

CANCERSÅR

Sammanfattning

För att utesluta malignitet är det av stor vikt att svårläkta sår får en korrekt diagnos. De sekundära problem som uppstår vid cancersår kan uppvisa sig på lite annorlunda sätt än vanliga sår och vara en stor psykologisk påfrestning för patienten och dennes anhörig. Rätt hantering och behandling samt ett professionellt bemötande är av största vikt för att ge patienten en ökad livskvalitet.

Symtom

I engelsk text beskrivs cancersår som "fungating wound" som kommer från att sårvävnaden ofta har ett svamp-och blomkålsliknande utseende och växer ohämmat .

Tumören är ofta illaluktande p.g.a. Infektion och har kraftig sekretion för att kärlen i tumören är permeabla och släpper igenom mycket vätska. Lymfsystemet är ofta engagerat och lymfvätska läcker även ut genom sårbildningen. Ibland trycker tumörvävnaden på underliggande nerver eller så blottas underhuden med smärtreceptorer och framkallar smärta. Blödning är också ett vanligt symtom vid ulcererande tumörer då tumörceller växer in i blodkärlen. Då tumörerna växer hastigt stryper de ibland blodtillförseln och nekroser bildas

Ulcererande cancersår kan uppkomma som primär eller sekundär tumör. Med den primära menas att det är här cancer startade. Exempel på det är en hudtumör som exempelvis basalcellscancer och skivepitelcancer eller när en obehandlad bröstcancer växer så att den bryter genom huden. Ett sekundärt cancersår bildas när en underliggande tumör har spridits genom blod- och lymfsystemet och bildat metastaser i form av sår.

Ibland kan även vanliga svårläkta sår och ärrvävnad utveckla en malignitet men det är ovanligt (Marjolin´s sår).

Förebyggande vård

Vid sjukdomar som t.ex. bröstcancer kan ibland kvinnan förneka tecknen på sin sjukdom och tar kontakt med sjukvården först när bröstcancer penetrerat huden. Det är också av stor vikt att patienter uppmanas att söka sjukvård om sår upptäcks som växer snabbt eller inte läker.

Diagnostik

Patientens anamnes, sårets utseende och lokalisation är vägledande för att sätta rätt diagnos. Vid hudsår som progredierar snabbt eller inte läker bör diagnos fastställas genom biopsi eller excision, för att utesluta malignitet.

Behandling

Beroende på orsaken till såret, behandlas dessa cancersår olika. Behandling kan ske genom strålning, cytostatika, endokrinbehandling och kirurgi. Dessa behandlingar kan vara både som kurativ och symptomatisk behandling.

Övrig behandling inriktar sig på behandling av de symtom som såren uppvisar, ex antibiotika vid infektioner, lymfdränage, smärtbehandling med TENS eller nervblockader och medicin per os mot blödningar sk Fibrinolyshämmare.

Rätt val av förband är av stor vikt för dessa patienter. Förbanden bör förhindra lukt, vara skonsamma mot den lättblödande vävnaden och kunna ta emot stora mängder exsudat.

Psykologiska aspekter

Dessa patienter upplever ofta en stor psykisk smärta och stress och vårdpersonal måste vara lyhörda och ge psykologiskt och praktiskt stöd vid omläggning. Ofta behövs ett multidisciplinärt team runt patienten för att kunna komma till bukt med de problem patienten upplever.

Även efter kirurgi och i de fall där patienten blivit frisk har denne ibland ett ökat behov av psykologiskt stöd, från exempelvis en specialistsjuksköterska, under en längre tid.

Referens:

Enoch S, Miller D, Price P, Harding K. Early diagnosis is vital in the management of squamous cell carcinomas associated with chronic non healing ulcers: a case series and review of the literature. International Wound Journal 2004 september; 1(3):165-175.

Lindholm C. Sår. År 2003

Andersson B. Ulcererande bröstcancersår. Arbete från utbildningen: "Specifik omvårdnad och medicinsk behandling vid bröstcancer 10 poäng", 2004.

Kirurgkliniken, Falu lasarett 2007